

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 514
van **CHRIS STEENWEGEN**
datum: 19 januari 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) - Opvolging maatregelen

In het kader van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 werden verschillende maatregelen opgenomen die betrekking hebben op Land Use, Land Use Change and Forestry (LULUCF) en ruimtelijke ordening.

Onderstaande vragen hebben betrekking op de opvolging van die maatregelen.

1. Mijn eerste vraag betreft het uitwerken van een langetermijnvisie voor afvalverwerkingsinstallaties.

Het VEKP stelt dat er op korte termijn een langetermijnvisie op de afvalverwerking uitgewerkt zou worden. Op basis daarvan zou de Vlaamse overheid met de sector onderhandelen over de afbouw van de capaciteit. Uitgaande van de benadering van een evenwicht tussen de verwerkingscapaciteit en het aanbod aan brandbaar afval enerzijds en de realisatie van het ambitieniveau van het Uitvoeringsplan Huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval (HAGBA) anderzijds zou dit betekenen dat de verbrandingscapaciteit afneemt. Tegen 2030 kan dat oplopen tot een reductie in de grootteorde van 25 procent.

Is deze langetermijnvisie reeds uitgewerkt? Zo niet, wat is de stand van zaken? Zo ja, is er dan al overleg geweest met de sector in verband met de geplande afbouw van afvalverbranding?

2. Mijn tweede vraag betreft het opstarten van onderzoek over het afbouwen van verbrandingscapaciteit.

Is dit onderzoek al gestart? Zo ja, wat is dan de stand van zaken? Wanneer kunnen we de eindresultaten verwachten? Zo niet, wanneer zal het onderzoek worden opgestart?

3. Mijn derde vraag betreft de voorgisting van groente-, fruit- en tuinafval (gft) via het actieplan 'Duurzaam beheer van biomassa(rest)stromen 2015-2020'.

Wat zijn de concrete resultaten op het terrein inzake de voorgisting van gft-afval?

4. Mijn vierde vragenreeks betreft het uitbouwen van een emissie-inventaris en een koolstofmonitoringsysteem.

De huidige methodologie schiet tekort voor de opvolging in de broeikasgasemissie-inventaris van de effecten van huidige of toekomstige inspanningen om de

koolstofopslag te verhogen. Voor de emissie-inventaris voor de periode 2021–2030 is er daarom nood aan een performant koolstofmonitoringsysteem, dat onder meer evoluties in bodemkoolstof, houtproductie en -oogst fijnmazig in beeld brengt.

- a) Is dit performante koolstofmonitoringsysteem al klaar? Zo niet, wat is de stand van zaken inzake de ontwikkeling ervan? Wanneer zal dit systeem klaar zijn?
- b) Is een aangepaste emissie-inventaris al uitgebouwd? Zo niet, wat is de stand van zaken? Wanneer zal die aangepaste inventarismethode klaar zijn?

5. Mijn vijfde vragenreeks gaat over het bodemkoolstofmonitoringnetwerk.

Om te verhelpen aan de beperkingen van de huidige rapportering, stelt het VEKP dat er werk ging gemaakt worden van een bodemkoolstofmonitoringnetwerk. In het beleidsplan 2019-2024 kunnen we lezen dat de minister hiervan in 2021 werk ging maken.

- a) Is dit netwerk al opgericht? Zo niet, wat is daarvoor de reden?
- b) Welke taken zal de minister aan dit netwerk toevertrouwen?

6. Mijn zesde vragenreeks gaat over de verhoogde koolstofopslag in bos en natuur (onder meer 10.000 hectare bijkomend bos).

- a) Er zou een gebiedsgericht programma gemaakt worden voor het herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands.

Wat is hier de stand van zaken?

- b) Er zou een uniform beoordelingskader ontwikkeld worden dat door alle waterbeheerders gebruikt kan worden voor het ontwerpen en adviseren van beekherstelprojecten en overstromingsgebieden.

Wat is dienaangaande de stand van zaken? Wordt het kader ook effectief gebruikt door de verschillende waterbeheerders?

- c) Er ging onderzoek gebeuren naar de mogelijkheden om meer broeikasgassen vast te leggen in Vlaamse ecosystemen.

Is dit onderzoek al afgerond? Zo ja, welke mogelijkheden zijn dan naar boven gekomen en welke stappen zal de minister nemen naar aanleiding van dit onderzoek? Zo niet, wat is de stand van zaken?

- d) Wat is de stand van zaken in verband met de 10.000 hectare bijkomend bos? Wat is al gerealiseerd en wat staat er nog gepland?

7. Mijn zevende vraag gaat over de beleidskaders en acties in kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV).

In 2020 werd een set van ontwerpbeleidskaders met concrete acties voorgelegd aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring, zodat Vlaanderen in 2021 zou beschikken over een eerste goedgekeurd Beleidsplan Ruimte en dat het systeem van beleidsplanning effectief van start kan gaan.

Is dit gebeurd? Zo niet, wat is daarvan de oorzaak? Wat is de stand van zaken? Welke stappen zal de minister zetten om de ontwerpbeleidskaders goedgekeurd te krijgen?

8. Mijn achtste en laatste vragenreeks gaat over het stimuleren van tijdelijk gebruik van gebouwen.

Het VEKP stelt dat het belangrijk is om gebouwen te benutten, ook als ze tijdelijk leegstaan. Zo wordt extra bebouwing vermeden.

- a) Een kader zou uitgewerkt worden om het tijdelijke gebruik van gebouwen te faciliteren.

Is dit kader al klaar?

- b) Hoe vaak is al een beroep gedaan op dit nieuwe kader om tijdelijk gebruik te maken van een gebouw?

ANTWOORD

op vraag nr. 514 van 19 januari 2021

van **CHRIS STEENWEGEN**

1. De langetermijnvisie Eindverwerking werd op 18 december 2020 via mededeling aan de Vlaamse Regering voorgesteld. De OVAM heeft deze langetermijnvisie uitgewerkt in overleg met de sector via de werkgroep eindverwerking binnen de opvolging van het uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval. Het uitgangspunt in deze visie is dat de verbrandingscapaciteit wordt afgestemd op het aanbod brandbaar afval. Gegeven daarbij is ook dat er momenteel nog een substantiële hoeveelheid brandbaar afval wordt geëxporteerd voor verbranding buiten Vlaanderen. Ook die hoeveelheid moet bij voorkeur in Vlaanderen worden verwerkt, zodat er momenteel zeker geen overcapaciteit is. Daarnaast is het ook zo dat de meeste verbrandingscapaciteit in de periode 2030-2033 einde vergunning komt. Rond 2030 zit dus het scharniermoment waarop er een uitspraak moet gedaan worden over de (her)vergunning van een heel aantal installaties.
2. De langetermijnvisie besluit in een vervolgtraject met actiepunten waaraan de komende periode wordt verder gewerkt. Twee van de acties daaruit die vanaf 2021 door de OVAM worden opgenomen, zijn:
 - Het uitwerken van een set van criteria voor de evaluatie van vergunningen in het licht van de klimaatdoelstellingen en
 - Het onderzoek naar bijkomende instrumenten ter ondersteuning van de afbouw van het aanbod brandbaar afval en de verbrandingscapaciteit.

Voor een verdere toelichting bij de langetermijnvisie verwijs ik naar de geplande hoorzitting van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie, die zal doorgaan op 23 februari 2021.

3. Er zijn momenteel 9 Vlaamse installaties actief die gft-afval verwerken. Daarvan zijn er 3 installaties die gft-afval voorvergisten, gevolgd door een nacompostering van het materiaal:
 - IGEAN Milieu en Veiligheid te Brecht (Dranco 1 en 2)
 - IVVO te Ieper
 - IOK te Beerse

De intercommunale Verko heeft begin 2020 de opdracht gegund om de bestaande gft-compostering uit te rusten met een voorvergistingsstap. De installatie zou in augustus 2022 operationeel moeten zijn. Ecowerf begint in 2021 met de bouw van een voorvergistingsinstallatie die aansluit op de bestaande gft-compostering. De voorvergisting zal in het voorjaar van 2023 operationeel zijn.

4. a) Op het in beeld brengen van de evoluties in bodemkoolstof door het opstarten van een bodemkoolstofmonitoringmeetnet wordt ingegaan in mijn antwoord op uw vijfde vragenreeks.
- b) De manier waarop de emissies moeten worden gerapporteerd (niveau van detail), wordt vastgelegd door internationale richtlijnen de zgn. IPCC-richtlijnen. Dit betekent dat de VMM de structuur van de emissie-inventaris als dusdanig niet moet wijzigen. De inventaris moet wel worden gevoed met accurate informatie. De VMM baseert de opmaak van de LULUCF-inventaris (Land Use & Land Use Change &

Forestry) steeds op de meest actuele wetenschappelijk inzichten alsook de regio-gebonden gegevens en implementeert deze zo goed mogelijk in de emissieberekeningen van de inventaris. Dit om de tijdsreeks vanaf 1990 zo accuraat als mogelijk te rapporteren.

5. a) Veranderingen in bodemkoolstof verlopen traag. Om statistisch onderbouwde uitspraken te kunnen doen over wijzigingen in de bodemkoolstof is dan ook een goed onderbouwde meetstrategie nodig. Deze werd voorbereidend in 2 studies in opdracht van het departement Omgeving nl. 'Onderbouwing van een methodiek voor de systematische monitoring van koolstofvoorraden in landbouwbodems' en 'Actualisatie en verfijning van de onderbouwing van een methodiek voor de systematische monitoring van koolstofvoorraden in de bodem'. Hieruit bleek dat er onvoldoende data beschikbaar waren over bodemkoolstofopslag onder verschillende types ruimtebeslag zoals residentiële tuinen, parken, openbare domeinen en (weg)bermen waardoor er in ruimtebeslag proportioneel veel staalnames nodig waren om statistisch onderbouwde uitspraken te kunnen doen. Daarom startte het departement een éénmalige monitoring in ruimtebeslag. Deze werd eind oktober 2020 afgerond, zodat de meetstrategie nu volledig op punt staat en kan worden uitgerold.
 - b) De hoofdtak van het netwerk is uiteraard de monitoring van bodemkoolstof, dus de planning en uitvoering van de staalnames en de labo-analyses. De monitoring zal verlopen volgens de uitgewerkte meetstrategie en zowel bodems onder landbouwgebruik als bodems in bossen, waterrijke gebieden en (half)natuurlijke graslanden als bodems beheerd door overheden, lokale besturen en burgers zoals tuinen, bermen, parken en openbaar groen opvolgen. Het netwerk zal de resultaten analyseren en rapporteren o.a. in het kader van het VEKP en LULUCF met specifieke aandacht voor de effecten van wijzigingen in landgebruik en de invloed van het beheer.
6. a) Vlak voor de zomer van 2020 lanceerde de Vlaamse Regering op mijn initiatief de Blue Deal, een ambitieus actieplan om de strijd tegen droogte en waterschaarste aan te binden. Het gebiedsgericht programma voor herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands is in uitwerking, getuige onder meer de opname in het voorontwerp Vlaams Natura 2000 programma dat dit jaar in openbaar onderzoek zal gaan. Dit neemt niet weg dat het wetlands-programma al in uitvoering is. Reeds in oktober 2020 werd op mijn vraag door het departement Omgeving een eerste projectoproep gelanceerd voor lokale hefboomprojecten Natte Natuur in het kader van gebiedsontwikkeling. In antwoord op de oproep werd een opmerkelijk groot aantal goede en interessante projectvoorstellen ingediend. Niet minder dan 38 projectvoorstellen werden goedgekeurd voor een totaalbedrag van 6,2 miljoen euro. In het kader van het relanceplan Vlaams Veerkracht is er voor het beleidsdomein Omgeving 258 miljoen euro voorzien voor de Blue Deal. Ongeveer de helft van dit budget is voorzien voor de realisatie van natte natuur en wetlands. Door de bevoegde administraties is op basis van een aantal criteria een groot aantal projecten voorgesteld rond herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands. Een deel van dit budget is voorzien voor subsidies om particulieren, ondernemers en lokale besturen aan te moedigen om mee de Vlaamse natuur te versterken met waardevolle natte natuurprojecten. Ik maak via het Agentschap Natuur en Bos dit jaar al 17 miljoen euro vrij voor die projecten. De door de bevoegde administraties voorgestelde projecten en de projectideeën die ingediend zullen worden, vormen de basis voor het gebiedsgericht programma voor herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands. Wanneer we de projecten voor herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands die door de beheerders van de bevaarbare waterlopen worden gerealiseerd, toevoegen, en een goede governance installeren, resulteert dit in een volwaardig gebiedsgericht programma.

- b) Het beoordelingskader waar in de vraag naar wordt verwezen, gaat over de beoordeling van de combineerbaarheid van bepaalde overstromingsregimes met een reeks vegetatietypes. Sommige vegetatietypes, waaronder Europees beschermde habitattypes, verdragen een periodieke overstroming, andere niet. Om die combineerbaarheid te bepalen, is het inderdaad de bedoeling om een uniform beoordelingskader uit te werken dat door zowel waterbeheerders en terreinbeheerders op dezelfde manier kan worden gebruikt, in functie van ontwerp (van overstromingsgebieden), (natuurbeheer)planning en advisering. Het bestaande kader is opgebouwd op basis van expert judgement en moet nog verder worden afgetoetst en waar nodig bijgesteld op basis van wetenschappelijk onderzoek (evaluatie op het terrein). Momenteel zijn er dus nog een aantal kennishiaten inzake de gevoeligheid van bepaalde vegetatietypes voor periodieke overstroming. Om die kennishiaten weg te werken, loopt er momenteel veldonderzoek in een aantal geselecteerde overstromingsgebieden. In de geselecteerde gebieden moet de samenstelling van de vegetatie, het gevoerde beheer en de grondwaterhuishouding gekend zijn. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het INBO. Probleem hierbij is dat overstromingen zich maar eens om de zoveel jaar voordoen en de voortgang van het onderzoek dus sterk afhankelijk is van de weersomstandigheden. Het bepalen van de effecten van overstromingsregimes moet hoe dan ook als lange-termijn onderzoek worden opgevat.
- c) De specifieke mogelijkheden om broeikasgassen op te slaan in Vlaamse ecosystemen of om deze opslag te monitoren werden onderzocht in de afgeronde projecten C-Mon, C-Gar en C-Hotspots. C-Mon en C-Gar hebben vooral betrekking op de ondergrondse C-opslag, C-Hotspots tevens op koolstofvriendelijk beheer van de bovengrondse C-stocks in ANB-domeinen en vooral het beheersmatig vermijden van C-lekken. Met betrekking tot veengebieden werd recent het inventarisatieproject "Veen in Vlaamse ondergrond" opgestart door het departement Omgeving om alvast deze hotspots in kaart te brengen teneinde deze afdoend te beschermen voor (verdere) verdroging en uitstoot van broeikasgassen. Het Belspo Brain2.0 projectvoorstel Recarbon om de totale koolstofvoorraad en fluxen van CO₂ en methaan (CH₄) te onderzoeken in valleigebieden werd niet goedgekeurd en zal opnieuw ter financiering ingediend worden. Het INBO leverde twee adviezen: (1) Klimaatslim bosbeheer; onder meer voor de maximale vastlegging van broeikasgassen door een gerichte bosbouwkundige aanpak en (2) een wetenschappelijke onderbouwing van de 'carbon uptake factor' van Vlaamse bossen voor de LULUCF-rapportering door VMM. Om de grote nood aan gevalideerde cijfers over koolstofvastlegging in bos en natuur te lenigen bouwt het INBO in 2021 het online kennisplatform C-Ref uit. Dit gebeurt in samenwerking met Vlaamse universiteiten. Opstart is voorzien in 2022. Overheden, bedrijven, burgers en journalisten kunnen dan (correcte) cijfers over de opslag of vrijkomen van broeikasgassen in bos-en natuurgebieden opzoeken en/of verifiëren (fact checks) wat een betere onderbouwing moet toelaten voor klimaatactieplannen. Een link wordt voorzien met Ecopedia (www.ecopedia.be). Door het C-Mon project werd de volledige methodologie en aanpak van het bodemkoolstofmonitoringmeetnet (zie ook deelvraag 5) uitgewerkt waardoor de monitoring startklaar is en intern uitvoerbaar door de betrokken Vlaamse Wetenschappelijke instellingen. Dit meetnet is essentieel om de huidige toestand en toekomstige trend van CO₂ -vastlegging in de bodem voor alle ecosystemen recurrent te monitoren en klimaat-mitigerende maatregelen te (kunnen) evalueren, alsook ter onderbouwing van de verplichte internationale rapporteringen (vanaf 2021). De financiering ervan is de bevoegdheid van diverse ministers, hiervoor wordt best zo snel mogelijk een akkoord bereikt.
- d) Het Agentschap Natuur en Bos heeft deze legislatuur 72,85 ha nieuw bos aangelegd. Deze winter wordt nog 99,76 ha nieuw bos aangelegd. Het ANB zal dus na dit plantseizoen 172,61 ha hebben aangeplant in kader van bosuitbreiding. Vorig jaar

is er bijkomend door ANB voor 173,65 ha aangekocht in kader van de doelstellingen bosuitbreiding. Deze zullen in de komende plantseizoenen aangeplant worden. [De frequentie hiervan wordt de komende jaren stelselmatig opgebouwd.](#)

7. De strategische visie introduceert een nieuwe filosofie in het Vlaams ruimtelijk beleid. Ik merk dat provincies en verschillende lokale besturen aan de slag zijn met hun beleidsplan. De dialoog met hen is verrijkend voor de verdere uitwerking van de Vlaamse beleidskaders, hetgeen bij uitstek het resultaat moet zijn van een interbestuurlijk samenspel. Ook maatschappelijke actoren hebben de verandering in de ruimtelijke praktijk mee ingezet. Ik blijf alvast van plan verder te zetten op de koers die we zijn ingeslagen, en zo snel mogelijk ontwerpbeleidskaders voor te leggen aan de Vlaamse Regering teneinde dit jaar tot een ontwerp-BRV te komen.
8.
 - a) Vooreerst kan alvast worden gewezen op de bestaande decretale kaders. Zo is er het decreet leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten. De gecodificeerde decreten rond het Vlaams woonbeleid voorzien ook dat de gemeenten een leegstandsregister kunnen aanleggen voor leegstaande panden. Dit instrument laat toe om versneld (tijdelijk) gebruik van deze panden te bewerkstelligen. Het maakt de panden ook aantrekkelijker op de verkoopmarkt, daar de koper kan genieten van een verminderde heffingsgrondslag voor de bepaling van de registratierechten. Tot slot is er het decreet houdende huur van korte duur voor handel en ambacht sinds 1 september 2016 van toepassing dat tegemoet komt aan tijdelijke handelsinrichtingen of pop-ups, hybride zaken of blurring waardoor er een handelspand kan worden gehuurd of verhuurd voor een periode tot maximaal 1 jaar. Eigenaars van leegstaande panden krijgen zo de kans om de leegstand tegen te gaan door een tijdelijke invulling te zoeken, terwijl starters en gevestigde ondernemers de kans krijgen om tijdelijk een nieuw concept of een nieuwe zaal of een nieuwe locatie uit te proberen. Kortom er zijn reeds heel wat maatregelen in de decreetgeving terug te vinden om leegstand tegen te gaan. Rond het VEKP zal een communicatie opgezet worden, het opnieuw kenbaar maken van deze maatregelen bij de lokale besturen kan opgenomen in de atriawerking met de lokale besturen en andere communicatie-initiatieven die rond het VEKP opgezet worden.
 - b) Binnen de circulaire economie is het niet alleen belangrijk om in te zetten op een hoogwaardige recyclage en hergebruik van bouwmaterialen en installaties. We zetten eveneens in op de inzet van duurzame materialen en kiezen voor veranderingsgericht bouwen. Bovendien is het meest circulaire gebouw dat gebouw dat zo goed mogelijk onderhouden wordt en maximaal gebruikt wordt (diverse functies in één gebouw voor een optimale bezetting. Bijvoorbeeld scholen die openstaan voor naschoolse activiteiten) en gebouwen die in gebruik blijven, ook na vertrek van een eerste, tweede, derde... gebruiker. Gronden saneren en opnieuw inzetten voor nieuwe functies (voor natuur of nieuwe bedrijven, woningen...), bestaande gebouwen naar de huidige normen renoveren en opnieuw inzetten, vermijdt dat we nodeloos nieuwe kavels moeten gaan innemen, te veel nieuwe gebouwen moeten gaan zetten, terwijl we andere afbreken. We moeten ons bewust zijn van het feit dat 60 procent van onze CO2 voetafdruk gelinkt is aan de wijze waarop we materialen produceren, vervoeren, gebruiken... Inzetten op minder materialenverlies, is inzetten op een lagere koolstofvoetafdruk. OVAM en Vlaanderen Circulair nemen dit als aandachtspunt mee in de Green Deal Circulair Bouwen, waar we met een 360 organisaties uit de bouwsector samen denken, experimenteren en leren rond circulair bouwen. Via de calls voor projecten steunden we in het verleden een aantal projecten die specifiek inzetten op de (tijdelijke) invullingen van bestaande gebouwen, bv. het project rond de Potterij in Mechelen, het project 'Niet Bouwen' van Endeavour van 2017.